

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló” a vobis institutum ad cat olicarum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter (Az általalok katolikusok törekvéseinek előmozdítására „Fejérmegyei Napló” cím alatt létesített új lapot mi örömmel helyeseljük XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófhoz, 1895. március 6-án.)

Előfizetési árak:
1 évre 12 kor., 1/2 évre 6 kor., 1/4 évre 3 kor.
Egyes szám ára 10 fill.

Felélős szerkesztő:
BILKEI FERENC.

Megjelenik: kedden, csütörtökön és szombaton este.
Szerkesztőség és kiadó-hivatal: **Szent-István-tér 1.**
Egyes számok kaphatók: a dohánytözsdekben.

T ü n ö d é s e k.

Midőn 1901. évi október havában a pettaui polgármester meghívása folytán — egy ipartelep megnyitása alkalmából — a város vendége voltam, a polgármester a meghívott vendégeket a város intézeteibe, többek között a város tulajdonát kepező, a gymnasiumhoz tartozó ujonan épült internátusba is elvezettek s ott a berendezéseket mutatva ezekkel az önértékes szavakkal fordult hozzánk: „A mit itt látnak az urak, kivétel nélkül a pettaui iparosok munkája, idegen iparos ide be nem tette a lábát.”

Kalapot emelve a 4000 lakosu város polgármestere előtt, érdeklődni kezdtem e városka iránt és csodálkozásomra sok oly dolgot láttam, a melynek nálunk, a mi büszkén emlegetett őskoronázó városunkban még hire-hamva sincs.

Láttam többek közt egy vizgáz világítási berendezést, a mely a város köz- és magán világítására szolgál, persze városi kezelésben s a melyből a város nem csekély hasznot huz.

Láttam egy vágóhidat hűtő berendezésekkel, jég-géppel, a hol a mészárosok és hentések a húst elraktározzák.

Láttam központi munkatelepet, a hol az asztalosoknak és lakatosoknak — hogy a nagy iparosokkal a versenyen sikeresen felvehessék — a város tulajdonát kepező munkagépek állanak rendelkezésre a használati idő alapján számított díjazások mellett.

Ezek mind jövedelmező berendezései a városnak.

De láttam tiszta, szép és fás sétányt is, hogy a lakosság élvezhesse a *portmentes levegőt*.

Láttam egy régészeti muzeumot a mely Pettau egyik nevezetessége, a mely nemcsak sok szép és értékes dolgot tartalmaz, de szakszerűen történt az elrendezése is: joggal büszkeségét képezi a városnak.

A mint tudom Fehérvár is „dicsekszik” egy régészeti muzeummal. Látni biz nem láttam. Csak az vigasztal, hogy a város 32.00 lakója közül alighanem csak néhány száz volt oly szerencsés helyzetben, hogy az ott felhalmozott érdekes kincsek bármelyikét is szemlélhette volna. A titkolódzás vagy rejtegetés annyira sikerült-hogy még az intelligens lakónak sincs sejtelme róla, hogy ily muzeum is van a városban.

A mint mondják a közgyűlést megszálta a buzgóság és vagy tizenöt év előtt felmérte és lejtérezette a város utcáit. A főmérnök el is készítette az utca rendezési terveket. De hogy miért lett e célra vagy 40,000 korona kiadva, azt ugy látszik senki sem tudja, mert az utcarendezési szabályrendelet kidolgozva és helyben hagyva még ez ideig sincsen, mindenki építhet a régi utca vonal után, ha akar. Senkinek sem áll módjában az építőt az új szabályos vonalba bele kényszeríteni.

Láttuk ezt a kereskedelmi bank építésénél és valószínűleg még *szébb* kiadásban látni fogjuk, ha majd dr. Csöppentzky építi a házát. Elvárjuk a doktor ur jó izlésétől, hogy az utca vonalból kinyúló szépen kiképezett hástáyerü torony-épülettel a *Kossuth-körül* látványosságáról nagy időkre gondoskodni fog.

A földolog, hogy minden megmarad a régiben s az őskoronázó város lakossága e téren is élvezi ősi szabadságát.

Évekkel ezelőtt szó volt arról, hogy a város a köztisztaság terén egy lépést tesz előre. Nagy garral hozzá is fogtak egy rendelet készítéséhez. A kiküldött bizottság azután a kötelező járda tisztó-

A FEJÉRMEGYEI NAPLÓ TÁRCAJA.

Az apaszinész.

A vendéglői terembe, hol a harmadrangú szintársulat az előadásokat tartotta, déltájban a levélhordó nyitott be. Hangosan tette fel a kérdést:

— Van maguk között Valami Simai Lukács nevezetű színész ur?

— Van — hangzott a válasz.

— Hol lehetne megtalálni?

Az utóbbi kérdésre a társulat szolgálja adott választ.

— Tessék egy percet várni, mindjárt idehívom. Bent van az ivóban.

Néhány perc mulva az ajtóban magas, szikár, borotvált képű férfi jelent meg. Ötven-hatvan év közötti ember, kopasz tarkóval s két feltűnően mély ráncsal, mely a szájszéltől húzódott az állig. A világoskék, fátyolos szem, a nyitott ajak kevés értelmességet fejezett ki. Szinte bamba tekintettel fordult a levél hordóhoz.

— Engem tetszik keresni?

— Simai Lukácsot.

— Én vagyok.

— Akkor tessék, pénzes levél, száz forint. Átdott egy öt pecsétes levelet, aztán ismételtén nógatnia kellett a színész, hogy írja alá a nevét az elébe tartott könyvbé.

Simai Lukács, a társulat apaszinésze felbontotta a levelet. Olvasás közben reszkedett a keze, s a fakó, rosszul borotvált arcra lázas pirosság szökött. Aztán ott hagyta a termet s visszament az ivóba.

A próba után az ügyelő telepedt melléje. Az öreg színész akkor is kezében tartotta a le-

velet. Eppen negyedszer olvasta. Az ügyelő közböbös hangon kérdezte:

— Pénzt kaptál?

— Igen, a leányomtól — válaszolta Simai érezhető megindultsággal.

Az ügyelő érdeklődve fordította feléje a fejét.

— A lányodtól? Tudtommal, neked . . .

— Igaz, senki tudja, én magam is csak később . . . Ugy van . . . A leányom gazdag ur leány . . . azt hiszem, nagyon gazdag . . .

— Husz éves . . . nem láttam soha . . . most azt először . . . Milyen ostoba az élet, nemcsak a színpadon . . . amott is.

Sóhajtott és gondosan elitette a levelet a kabátja belső zsebébe.

A sugó őszintén nyilatkozott:

— Az ostobaságot értem, téged nem.

Simai Lukács szakadozottan mondotta el az ő házasetének rövid, visszataszító drámáját, miközben ajkát harapdálta és ujjait ropogtatta.

Huszonegy évvel azelőtt megnősült. Elvette a társulat fiatal naiváját, egy színészgyermeket, Sándor Emiliát, kinek szépsége országos híru volt. Simai már az első hetekben üldözni kezdte féltékenységével s mikor félelvi házasság után a férj egy brutális jelenetet rögtönzött, a fiatal asszony azzal fenyegette, hogy ott hagyja, ha még egy sértő szót mond. A dühödtt ember ki-mondta a legsértőbb szót . . . és Sándor Emília beváltotta fenyegetését.

— Igaz volt — folytatta az apaszinész, töredelmes győző hangon. — Az a férj, a ki a feleségét sértgeti, alaváló, disznó, rablógyilkos . . .

Látszott, hogy jól esett neki az önszidalmazás. Az ügyelő nyugodtan kérdezte:

— Hát aztán?

— Aztán ott hagytam . . . még aznap . . . nem láttam soha többet . . . Két év mulva tör-

vényesen elváltak . . . Ő férjhez ment egy gazdag földbirtokoshoz.

— De hát a leány? — kérdezte az ügyelő.

— Az hat hónappal azután született, hogy Emilia elhagyott . . . A második férj, a neve nem jut eszembe, adoptálta . . . Csak ennyit tudtam máig . . .

— S most?

— Sokkal többet tudok — mondotta Simai fejét lehorgaszva.

Rövid szünet után folytatta:

— Emilia a mult nyáron halt meg, a második férje már három év előtt . . . Ezt írja a leányom . . .

— Ugy? — jegyezte meg az ügyelő nem minden meghatottság nélkül.

— Egyebet is — folytatta Simai. A leányom férjhez megy . . . Két hónap mulva lesz az esküvője . . . egy fiatal orvos . . . látni szeretne . . . ő nem utazhatik egyedül . . . arra kér, hogy én . . . értem?

— Ertem.

— Hát nem különös ez?

— Nagyon különös — mondotta az ügyelő s mikor utazol?

— Mikor? Azt hiszem még ma. Végre is . . .

— Igazad van.

Másnap déltájban Simai Lukács találkozott leányával, egy magas, lánghaju, világoskék szemű, energikus tekintetű leánnyal, kinek karcsu természet elegáns szürke ruha borította.

Az apaszinész, a gyakorlott deklamátor, hebegve közeledett. Az alacsony homlokon apró verejtékcöppök gyöngyöztek. Nem tudott egyebet mondani.

— Milyen találkozás, édes Emilia?

— Mariska vagyok, hát már elfelejtette, a mama volt Emilia.

Mai lapunk 4 oldal.

00000501

gatást, locsolást télen-nyáron az Uristenre bízta.

Ha szél van, elfújja a piszkot; ha esik az eső, megszüntik a híres fehérvári por; ha süt a nap, elolvastja a havat s megszünteti a veszélyt, hogy kitörjük a lábunkat.

És ez így van jól, mert minket, az öskoronázó város lakóit, egyéni szabadságunkban a hatóságnak korlátozni nem szabad, a fő elv az marad: „A nagyapáink is így szokták, jó volt ez akkor is, jó ez most is.”

Egy városi tanácsosnak eszébe jutott egykor, hogy a város bizony nagyon szegény, nem bírja a terheket. Jó lenne körülnézni s valamit teremteni, ami a városnak jövedelmét hajtana — pótdadó emelés nélkül.

Szépen kidolgozta tervét s kimutatta, mily haszonnal járna egy városi takarékpénztár és zálogház létesítése, amely azután nem csupán néhány boldog részvényesnek, hanem a közjónak is hasznot hajtana.

Ki ne emlékezne a lelkes fogadtatásra és egetverő éljenzésekre, melylyel e tervet fogadták! Mindenki hitte, hogy a városi takarékpénztár a közel jövőben meg fog alakulni.

De jaj! — kiadták egy bizottságnak és azóta nyugszik csendesen. Pedig ezalatt egy negyedik pénztézet is alakult Fehérvárott s azt hisszük, nem dolgozik deficittel.

Máskor is kínálkozott alkalom, hogy a város jövedelmét szaporíthassa. Idejött egy úrnbergi cég magyar oégér alatt s megcsinálta a villamos világítást, — természetesen a város pénzén.

Nem mertük megvenni, mert a város csak nem adminisztrálhat egy vállalatot úgy, mint egy villamos nagy részvénytársaság, kereskedelmi szellemben — ez volt legalább a bizottság véleménye s most

— Igaz... milyen furcsa, hogy az apa nem tudja a leánya nevét.

Erezte, hogy a szíve veszedelmesen szorul össze. Nagy erőkifejtéssel sikerült összeszednie magát. Nem akart elérzékenyülni. Beszélni kezdett vagván, összefüggéstelenül s a saját hangja oly kellemetlenül csengett a fülébe, hogy a torka minduntalan összeszorult.

— Hát igen, Mariska... nagy bünt követtem el... de szegény anyád, az angyal megbocsátott... Remélem, te is...

— Apán, nekem nincs jogom bírálni az ön tetteit.

— És mégis... szerettem... de az nem ér semmit, a szerelem buta önzés, a feleséget meg kell becsülni, ez az emberi, ez az...

Nem jutott eszébe az alkalmas kifejezés. Más gondolatba kapaszkodott.

— Az Isten legjobban tudja, mit tesz... ő rendelte így és bölcsen rendelte... mi lett volna belőled? Színész, vidéki színész, a kinek alig hiszi el valaki, hogy nem is tudom mi képp tejezem ki magamat... Mert látod édes leányom, én ilyen előkelő uri leánnyal még soha nem is beszéltem... Ne csodálkozz, ha olyankor mondom...

— Csak beszéljen, édesapám.

— Hát igen, — folytatta Simai egy albumot idegesen lapozgatva — szegény anyád, látod, bár sokat szenvedtem, mégis jól esett tudnom, hogy ő boldog... Igen, ez a hír mindig megnyugtatóan hatott reám. Aztán egyszer erre utaztunk, én hátramaradtam s ott a nagy faszor mögött elrejtöztem... azt reméltem, hogy látni fogom anyádat... megvallom az igazat, rád nem is gondoltam. Hiszen nem láttalak soha sem, a láthatásod nem volt nekem megengedve soha... Ugyebár, megértetél?

látják, hogy ez a vállalat bizony igen szépen jövedelmez s kár volt ezt a kezeinkből kisiklani hagyni.

De egyszer mégis mást gondoltak. Ásás közben rá akadtak régi facsövekre. Apraja-nagyja ráismert, hogy ez valami régi vízvezeték maradványa.

No ezt meg kell csinálni!

Ez nem új dolog s ha a törököknek a szőlők dacára (a bort csak titokban ihaták) szűkségük volt vízvezetékre, mi is készíthetünk ilyet. Tehát tervezgettek, próbálgattak s kiadtak rá vagy 36.000 koronát, meggyőződést szerzendő, hogy van víz!

Tíz hosszú éven át bizottságtól bizottsághoz adták, a honnan csoda módra ismét felszínre került a kérdés, s most úgy állunk vele: nem tudjuk a bizottságnál marad-e letétben, hogy az aktamolyoknak nyujtson táplálékot, vagy komolyan akarják-e, hogy legyen belőle mégis valami?

Az utolsó közgyűlés abszolte tájékoztatlanásban hagyta erre nézve az érdeklődő város atyjákat.

A polgármester ur t. i. oda nyilatkozott, hogy ily fontos kérdésben öneki kötelessége a vízvezetéki bizottságot meghallgatni, s a közgyűlés azon kérelme folytán, hogy a jövő közgyűlésen jelentést tegyen az ügy állása felől, odanyilatkozott „no ha csak az kell, majd referálok.”

A vízvezeték barátait ez ugyan nem elégítette ki, s ez ideig nem is hívták össze a vízvezetéki bizottságot, de a kik igazán szívükön viselik a vízvezeték ügyét, remélik, hogy a polgármester ur a városi vízvezeték megteremtését mégis komolyan óhajtsa s ezzel a város polgárságának közegészség, tűzbiztonság és a város jövedelmezőségi szempontjából eleget téve, működésével áldásos emléket állítsion magának.

— Igen apám. Es látta a mamát?

— Nem. Késő este tudtam meg, az egyik családtól, hogy beteg. Soha olyan boldogtalannak nem éreztem magamat, mint akkor. Emilia beteg és én nem láthatom... Nem hittem, hogy ilyen kegyetlenül sujt a gondviselés... zokogva borultam egy vastag fára... s gyalog indultam a vasuti állomáshoz.

— Szegény apám, — mondotta a leány.

Aztán hirtelen hozzátette:

— De maga egész éjjel utazott. Jöjjön, bevezetem a szobájába. Pihenje ki magát egy kissé.

— Igazad van... fáradt, törődött vagyok, nem az utazás miatt... hanem...

Nem fejezte be a mondatot.

Estefelé, hűvös, nedves áprilisi nap volt, Mariska kiment a temetőbe. Anyja halála óta mindennap megtette ezt az utat. Mikor a törött obeliszket ábrázoló sírkövhöz közeledett, annak alján egy férfit látott térdelni hajdon föl... Megösmerte... az apja volt... Megállt... Az apaszínész halkán, motyogva beszélt:

— Bocsáss meg, Emilia, édes jó Emilia, hidd el, jobb így... Az Isten legjobban tudja, mit tesz... Mi nem tudjuk... Mi nem tudunk semmit...

Es odanyomta ajkát a márványhoz. Mariska halkán közeledett. Gyöngéden szólította meg apját:

— Keljen fel, meghűti magát... hűvös van. Simai felkelt és csodálkozva kérdezte:

— Hűvös? Ó édes gyermekem, hűvös? Én soha olyan áldott melegséget nem éreztem itt belül. Olyan őszintén, természetesen beszélt, mint soha a szinpadon...

Zöldi Márton.

A közgyűlés hangulatából meggyőződhetett mindenki, hogy ezen vízmű létesítése és a város által való kezelése általános óhaja minden a város ügyeit érdeklő és szívén viselő polgárnak.

Mindnyájan reméljük, hogy ezen tíz év óta huzódó ügy nem vész el a hirhadt bizottságok labirintusában, hanem a közeli hónapokban végre a megvalósítás stádiumába lép.

„Oh vízvezeték jöjjön el a Te országod.”

Petur bán.

UJDONSÁGOK.

— **Uj plebános.** Mint értesültünk, Wimpfen Simon gróf a kegyurasága alá tartozó érdi plebániára a nyugalomba vonult Kereskényi Gyula plebános helyére Holesky Ágoston martonvásári plebánost prezentálta. Gratulálunk!

— **Szoborszentelés.** A fehérvár-csurgói hártában a székesfehérvári hívek adakozása folytán új feszületet állítottak fel, a melyet Szentiványi Károly bodajki plebános holnap, kisasszony napján fog megszentelni.

Mai vezércikkünkre, a mely a viszonyaink alapos ismerőjének tollából származik — ez uton is felhívjuk olvasóink figyelmét.

— **Kinevezés.** Sámson Angela okl. tanítónő a martonvásári áll. elemi népiskolához rendes tanítónővé nevezetett ki.

— **A honvédség köréből.** Ghiczey István honvédfőhadnagy Székesfehérvárról a 14-ik honvédgyalozegredhez Nyitra helyezettett át.

— **Áthelyezések.** Kiss József a székesfehérvári kir. javítóintézeti családőr a kassai, Fekete Győző aszodi kir. javítóintézeti családőr pedig a székesfehérvári kir. javítóintézethez hasonló minőségben áthelyezettek.

— **Meghívó.** A Székesfehérvári Kereskedelmi Alkalmazottak Köre 1906. szept. hó 16-án (vasárnap) a Belvárosi Katolikus Kör kerthelyiségben és a Szent István-teremben a létesítendő könyvtár javára tekeversennyel, prólog-, monolog-, szindarab- és táncokkal egybekötött zártkörű őszi mulatságot rendez, melyre kívül címzett urat és becses családját tisztelettel meghívja a rendezőség. Kezdeté délután 5 órakor. Személyjegy 1 kor. 20 fillér, családjegy 2 kor. 50 fillér. A tekeverseny d. u. 2 órakor kezdődik és este 8 órakor ér véget. — 5 órakor prólog s monolog. — Fél 6 órakor egyfelvonásos színelőadás a Szent István-teremben. — 7 órakor filloxéra-felvonulás a hegyaljai szürethez és mustatórhoz. — Este 8 órakor kezdődik a tánc, ehhez a zenét Pozsár Lajos elsőrangú zenekara szolgáltatja. A felülfizetéseket hirlapilag nyugtázzuk.

— **Szüreti mulatság.** A „Székesfehérvári Kerékpár-Egyesület” saját pénztára javára 1906. szeptember hó 15-én (szombaton) a „Szarvas” (Laczkovits, Budai-ut 8. sz.) vendéglőben zártkörű szüreti mulatságot rendez. Belépti-díj: személyjegy 1 kor. 20 fill., családjegy 2 kor. Szüret 11 órakor, utána amerikai árverés több értékes tárgyra. A zenét Pozsár Lajcsi hírneves zenekara szolgáltatja. Meghívó kívánatra előmutatandó! Akik meghívóra igényt tartanak, forduljanak Falvay Ferenc, divatáru-kereskedő urhoz, hol jegyek is kaphatók.

— **Az izraelita elemi iskolák államségelyei.** A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter a dunapentelei, kálozi, kápolnásnyéki, lovasberényi, nagyperkátai és sárbogárdi izraelita elemi iskolák fizetéskiegészítés címen adott államségelyeket tanítóváltás esetére megvonta, az iskolákat továbbra semmi címen nem segíeyzi, mert ezen iskolákat eddig 8—20 tanuló látogatta.

